

HUKUK FELSEFESİ

Nokta Atışı Soru Tahminleri

Ortak Odak

- Hukuk Sosyolojisinin Öncüleri
- Toplum Sözleşmesi Teorileri
- Hukuki Pozitivizm Ve Hans Kelsen
- Tarihçi Hukuk Okulu
- Hak Teorileri Ve Hak Kavramını Reddedenler
- Max Weber Ve Eugen Ehrlich
(Otorite Tipleri Ve Yaşayan Hukuk)

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ

ÇIKMIŞ SORULAR ANALİZİ

Sınav türlerine göre odak noktaları, soru tipleri ve zorluk dereceleri karşılaştırması

HMGS Odak Noktaları ve Çıkmış Soru Türleri

HMGS, bu alanda genellikle uzun bir paragraf vererek "Hakkında bilgiler verilen bu düşünür aşağıdakilerden hangisidir?" formatında, esere ve temel anahtar kelimelere (kavramlara) dayalı nokta atışı tespitler ister.

Öne Çıkan Detaylar

- İbni Haldun — "Mukaddime" ve "Ümran İlimi":** Sosyal gerçekliği tarihsel bir çerçevede ele alarak "ümran ilmi" adını verdiği bilimin kurucusu olduğu ve insanın doğası gereği iyiliğe de kötülüğe de eğilimli olduğu için "güç sahibi bir otoritenin (asabiyye)" varlığını savunduğu 2025 Eylül HMGS'de doğrudan sorulmuştur.
- G. W. F. Hegel — Objektif/Mutlak Ruh:** "Varlık, yokluk, oluş" üçlü ritmiyle (diyalektik), mülkiyet ve sözleşmeyi "objektif ruh" bağlamında incelediği ve "Hukuk Felsefesi" eserini yazdığı 2025 Eylül HMGS'nin net kural sorusudur.
- Emile Durkheim — Toplumsal İşbölümü:** Modern sosyolojinin kurucusu sayılan ve hukuku toplumsal (mekanik/organik) dayanışmanın sembolü olarak gören düşünür olduğu 2025 Nisan HMGS'de test edilmiştir.
- Thomas Hobbes — "Leviathan" ve Doğa Durumu:** İnsanların tabiat durumunda güvensiz ve mücadele halinde ("insan insanın kurdudur") olduklarını, bu durumdan kurtulmak için aklın emriyle devleti (Leviathan) oluşturduklarını savunduğu (2025 Nisan HMGS) vazgeçilmez bir bilgidir.
- Oliver Wendell Holmes Jr. — Hukuksal Realizm:** "Hukuk yaşamı, mantık değil deneyimdir" diyerek hukukun dinamik, hayatın içinde ve sadece metinlerden ibaret olmadığını (hâkimin de kural yarattığını) savunan realist düşünür olduğu sorulmuştur.
- Antik Çağ Düşünürleri:** Platon'un "Devlet" ve "Yasalar" eserleri; Farabi'nin "Medinetü'l Fazıla" eserinde devleti erdeme dayandırması 2024 Eylül HMGS'de şıklarda eşleştirilmiştir.

Soru Türleri

Filozofların başyapıtlarını ve mottolarını ("insan her şeyin ölçüsüdür", "asabiyye", "saf hukuk", "yaşayan hukuk" vb.) paragraf içinden teşhis ettiren okuduğunu anlama ve bilgi sorularıdır.

ZORLUK DERESESİ: ORTA

Hakimlik Odak Noktaları ve Çıkmış Soru Türleri

Hâkimlik sınavları, doğrudan felsefi kavramların (Örn: *Hangi teori hak kavramını nasıl tanımlar?*) ve pozitivist alt dalların derinliklerine iner.

Öne Çıkan Detaylar

- Hak Kavramını Reddedenler**

Bentham: Hakkı "varsayımsal/hayali bir kavram" olarak görür

Duguit: Sübjektif hakkı "metafizik bir hayal" sayıp yerine "hukuki durum" kavramını önerir

Kelsen: Objektif/sübjektif hak ayrımını reddederek hakkın objektif normun somutlaşmasından ibaret olduğunu savunur

- Kelsen'in Normativist Pozitivizmi — Saf Hukuk Kuramı**

Hukukun ahlak, sosyoloji ve felsefeden arındırılması gerektiği

Hukukun en üstünde tüm normların geçerliliğini aldığı varsayımsal bir "Temel Norm (Grundnorm)" bulunduğu

Kamu-özel hukuk ayrımının geçersiz olduğu derinlemesine sorulur

- Jhering'in Sosyal Faydacılığı**

Hukukun amacının **barış**, aracının ise "**mücadele**" olduğu

Hukukun temel unsurunun birey değil, "**hukuken korunan menfaat**" olduğu.

Soru Türleri

Doktrinler arası farkları kıyaslatan (Örn: "Doğal hukuk okulu ile Tarihçi okul arasındaki temel ayrım nedir?"), düşünürlerin teorik kavramlarını (mekanik/organik dayanışma, teknik/etik kural ayrımı) irdeleyen yüksek zorlukta felsefi sorulardır.

2026 HMGS SORU TAHMİNLERİ

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ

1

HUKUK SOSYOLOJİSİNİN ÖNCÜLERİ

İbni Haldun ve Emile Durkheim

Odak Noktası: Her iki düşünür de HMGS'nin favorisidir. İbni Haldun, "**Mukaddime**" eserinde toplumları göçebe ve yerleşik (ümran) olarak ikiye ayırır. Göçebe toplumları kan bağına dayalı "**asabiyye**" bağının, yerleşik toplumları ise siyasi ve dinsel dayanışmanın bir arada tuttuğunu savunur. Emile Durkheim ise, hukuku "**sosyal dayanışmanın**" bir yansıması olarak görür; ilkel toplumlarda mekanik dayanışmanın (bastırıcı/ceza hukuku), işbölümüne dayalı modern toplumlarda ise organik dayanışmanın (düzeltici/medeni hukuk) egemen olduğunu savunur. Adaylardan bu eşleştirmeleri ve "**Sosyal Olgu**"nun dışsallık ve zorlayıcılık özelliklerini bilmeleri beklenir.

2

TOPLUM SÖZLEŞMESİ TEORİLERİ

Hobbes, Locke ve Rousseau

Odak Noktası: Modern devletin kökenini doğa durumu ile açıklayan bu üçlü ayrım kesindir. Thomas Hobbes, doğa durumunu "**insan insanın kurdudur**" prensibiyle bir savaş ortamı olarak görür ve barış için tüm hakların devredildiği mutlakiyetçi (otoriter) devlet olan "**Leviathan**"ı savunur. John Locke, devletin asıl görevinin insanların doğal hakları olan "**yaşam, özgürlük ve mülkiyet**"i korumak olduğunu savunarak liberal ve sınırlı devleti (kuvetler ayrılığını) kuramlaştırır. J. J. Rousseau ise, egemenliğin halkta olduğunu, devredilemeyeceğini belirterek "**Genel İrade**" kavramıyla doğrudan demokrasiyi savunur.

3

HUKUKİ POZİTİVİZM VE HANS KELSEN

Saf Hukuk Kuramı

Odak Noktası: Hukuku, olması gerekenden ve ahlaktan kesin olarak ayıran pozitivism çok önemli bir soru adayıdır. John Austin (Analitik Pozitivism), hukuku "**egemen gücün yaptırma bağlanmış emirleri**" olarak niteler. Hans Kelsen (Normativist Pozitivism) ise, hukuku sosyoloji ve ahlaktan temizleyerek bir "**Normlar Hiyerarşisi**" şeklinde kurgular. Bütün hukuk kuralları gücünü, piramidin en tepesindeki varsayımsal "**Temel Norm'dan (Grundnorm)**" alır. Kelsen'e göre sübjektif hak, objektif normdan başka bir şey değildir ve kamu hukuku-özel hukuk ayrımı bilimsellikten uzaktır.

4

TARİHÇİ HUKUK OKULU

Savigny ve Puchta

Odak Noktası: Doğal hukukun akılcılığına ve Fransız Devrimi sonrası evrensel kanunlaştırma hareketlerine tepki olarak doğan bu okulun temel tezi HMGS'de banko konulardandır. F. C. von Savigny'ye göre hukuk, masa başında akılla üretilemez; hukuk bir dil gibi, ulusun tarihsel geçmişinden ve "**Halk Ruhundan (Halk Vicdanı)**" organik olarak, kendiliğinden doğar ve yavaş yavaş gelişir. Bu nedenle, zamanı gelmeden yapılacak her türlü kanunlaştırma (kodifikasyon) hareketine karşı çıkmıştır.

5

HAK TEORİLERİ VE HAK KAVRAMINI REDDEDENLER

Odak Noktası: Hukuk felsefesinin en teknik kavramsal sorularındandır. Hakkı "**irade kudreti**" olarak tanımlayanlar (Savigny, Windscheid), "**hukuken korunan menfaat**" olarak tanımlayanlar (Jhering) ve her ikisini birleştiren Karma Teori (Jellinek) bilinmelidir. Sınav için en güçlü çeldirici ise hak kavramını reddeden düşünürlerdir: J. Bentham hakkı "**varsayımsal/hayali bir kavram**" olarak reddeder; L. Duguit metafizik bir hayal olduğunu söyleyip yerine "**sosyal kural / hukuki durum**" terimini koyar; H. Kelsen ise sübjektif hakkı reddedip bunun objektif hukuk normunun ta kendisi olduğunu belirtir.

6

MAX WEBER VE EUGEN EHRlich

Otorite Tipleri ve Yaşayan Hukuk

Odak Noktası: Weber ve Ehrlich'in sosyolojik yaklaşımları test edilmeye oldukça müsaittir. Max Weber, eylem tiplerini ayırır ve meşru iktidar (otorite) yapılarını üç başlıkta inceler: **Geleneksel, Karizmatik** ve modern bürokrasinin temelini oluşturan **Hukuki (Rasyonel) Otorite**. Eugen Ehrlich ise, hukukun ağırlık noktasının kanunlarda veya yargı kararlarında değil, doğrudan doğruya toplumun günlük hayatı içinde kendiliğinden uygulanan "**Yaşayan Hukuk**"ta olduğunu savunur. Yasakoyucunun resmi hukuku ile birliklerin yaşayan hukuku arasındaki kopukluk Ehrlich'in en temel tezidir.

☑ Bu 6 konu, her iki sınavda da en yüksek soru yoğunluğuna sahip başlıklardır. Özellikle yeter sayı silsileleri ve süreler ezber gerektiren kritik detaylardır — mutlaka tekrar ediniz. Sınavda şimdiden başarılar dileriz.